

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Ikääntyneiden asumisen kehittämishjelma 2013-2017

” Hissillä kotiin” Valtakunnallinen hissiseminaari, 8.5.2014, Lahti
Ohjelmapäällikkö, FT Sari Hosionaho, ympäristöministeriö

Ikääntyminen koskettaa yhteiskuntaa laaja-alaisesti

- **Väestörakenteen muutos** on hyvin nopea tulevina vuosina. Erityisesti hyvin iäkkäiden osuus kasvaa voimakkaasti eliniän pitenemisen ja suurten ikäluokkien vaikutuksesta.

Tilastokeskuksen ennuste	Vuoden 2012 lopussa	Ennuste vuona 2030
Yli 65-vuotiaita	1 018 420 (18,8 % väestöstä)	1 496 000 (25,6 % väestöstä)
yli 85-vuotiaita	123 673 (2,3 % väestöstä)	226 000 (3,9 % väestöstä)

- Ikääntyneiden asumisessa on **kyse erittäin suuresta väestöryhmästä ja sen erilaisista tarpeista**: vuonna 2030 lähes 1,5 milj. 65-vuotta täyttäneitä (enemmän kuin joka neljäs väestöstä)
- Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelman **kohderyhmänä** ovat 65 vuotta täyttäneet ihmiset. Ennakointiin ja varautumiseen liittyvät toimenpiteet: +55-vuotiaat.

Kehittämishojelman valmistelu

- **Linjaukset hallitusohjelmassa:** Laaditaan ikääntyneiden asumisen kehittämishojelma
 - asumisvaihtoehtoja ja itsenäisen asumisen ja kotiin vietävien palveluiden kehittäminen (hyvinvointipolitiikkaosio)
 - hissirakentaminen, asuntojen korjaaminen, rakennuskannan esteettömyys ja turvallisuus, vanhusten ja vammaisten asuntojen korjausavustuksen riittävyys (asuntopolitiikkaosio)
- Laaja valmistelutyöryhmä: YM,STM, TEM,SM, LVM, ARA, RAY, THL, TEKES, Sitra, Suomen Kuntaliitto, Lahden kaupunki, Kiinteistöliitto, RAKLI, Vanhus- ja Lähimmäispalvelun liitto ja ikääntyneiden edustaja Senioriliike Ry:stä
- Ehdotus ohjelmaksi elokuussa 2012
- 18.4.2013 **Valtioneuvoston periaatepäätös** Ikääntyneiden asumisen kehittämishojelmasta vuosille 2013-2017

Yhteistyöryhmä

- Ohjelmatyön tukena toimii YM:n asettama yhteistyöryhmä 1.2.2014 - 31.12.2015.
 - edistää ohjelman toteutusta
 - tehdä aloitteita
 - yhteistyöfoorumi ja
 - ohjelman viestinnän tukena
- Jäsenet kutsumenettelyllä
(ARA, STM, LVM, SM, Kuntaliitto, Tekes, Sitra, RAY, Vanhustyön keskusliitto, Kiinteistöliitto, Omakotiliitto, Oulun kaupunki, vanhusneuvoston edustaja, EETU ry, Rakennusteollisuus RT)

Ohjelman toimintaperiaatteet

- Kyse mittavasta haasteesta -> tarvitaan monenlaisia toimenpiteitä ikääntyneiden asumisolojen parantamiseksi.
- Ohjelman kautta pyritään vaikuttamaan sekä ikääntyneiden itsensä että kuntien ja asunto- ja rakennusalan toimintaan.
- Poikkihallinnollisuus ja useita toimijoita -> ohjelma toteutetaan tiiviissä yhteistyössä alan toimijoiden kanssa.
- Keskeiset toimijat:
 - Kansalaiset
 - Valtio (asuntopolitiikka ja -rahoitus, tutkimus- ja kehittäminen, ohjaus, yhteistyö jne.)
 - Kunnat (asunto-, kaavoitus- ja tekninen, sosiaali- ja terveys)
 - Asunto- ja rakennusala
 - Yritykset
 - Järjestöt ja vapaaehtoissektori

Ohjelman tavoitteet

- **Parantaa** ikääntyneiden asumisolaja siten, että myötävaikutetaan kotona asumisen kansallisen tavoitteen saavuttamiseen
- **Tukea** ikääntyneiden omaa varautumista asumisen ja siihen liittyvien palvelujen osalta
- **Luoda edellytyksiä** ikääntyneiden asuinolojen parantamiseen valtion pitkäjänteisen toiminnan kautta
- **Vahvistaa** kuntien toiminnan ja talouden suunnittelussa ikääntyvän väestön asumisen osuutta ja edistää palvelurakenteen muutosta avohuollon suuntaan

Ohjelman tavoitteet

- **Suunnata** asunto- ja rakennusalan toimintaa vastaamaan paremmin ikääntyneiden asumisen tarpeita ja asumisolojen parantamista
 - **Parantaa** toimijoiden **yhteistyötä** ja **luoda** ikääntyneiden asumista tukevia **toimintamalleja**
-

Ohjelman toimenpidelinjaukset

A.Ennakointi ja varautuminen

- 3 toimenpidettä

B. Esteettömyyden parantaminen ja asuntojen korjaaminen

- 4 toimenpidettä, joista kaksi laajaa kokonaisuutta a) uudet ratkaisut, neuvonta ja koulutus ja b) toimintamallit ja työvälineet

C. Asuntojen laatu ja asumisratkaisujen monipuolisuus

- 3 toimenpidettä

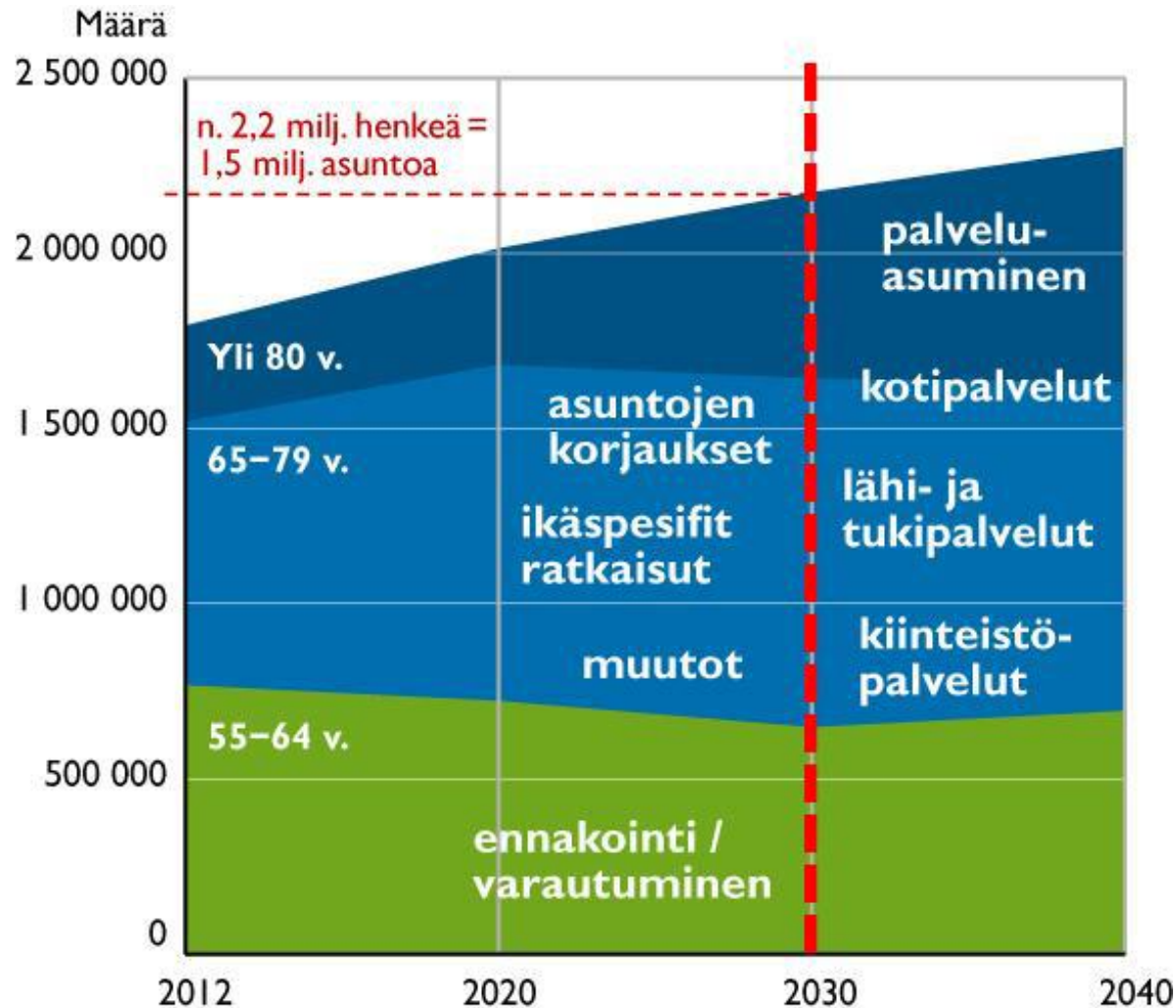
D. Asumisen, palvelujen ja ympäristön toimiva kokonaisuus

- 4 toimenpidettä

Liityntäpintoja

- **Vanhuspalvelulain toteutus** (palvelurakennemuutos, ennalta ehkäisy, toimintakyvyn tukeminen, kuntien suunnitelmat, laaja yhteistyö jne.)
- **Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi** (2013, STM ja Kuntaliitto) sisältää myös asumisen ja elinympäristön
- **Liityntä tutkimus- ja kehittämisrahoitukseen sekä muihin ohjelmiin ja prosesseihin** (esim. Kaste-ohjelma, ARA, Tekes ja RAY, Sitra, kuntien toiminta)

Ikääntyneet ja asumisen ratkaisut

Ikääntyneelle väestönosalle turvattava sopivan asuntokannan riittävyys

- Ikääntyneen tulee voida asua kotona mahdollisimman pitkään.
- Vuoteen 2030 mennessä tarvitaan miljoona esteetöntä ja turvallista asuntoa, jos tavoitteena on kansallisen tavoitteen mukaisesti se, että kotona asuu vähintään 92 % yli 75-vuotiaista ja lähes kaikki sitä nuoremmat henkilöt.
- Tällä hetkellä tavoitteen asunnoista vain pieni osa on valmiina.

Esteettömien asuntojen tarve vuonna 2030

Arvio tarvitsijoista

- yli 75-vuotiaat kotona asuvat (0,92x760000, 1,5 h/as)
- 65-75-vuotiaista 50% (0,50x740000, 1,5 h/as)
- vammaiset työikäiset (16-64-vuotiaista 5%)
- perheet, joissa 0-6-v lapsia, 50% (0,50x280000)

Asuntojen määrä

470 000

240 000

170 000

140 000

Yhteensä

1 020 000

Arvio varautujista

- 65-75-vuotiaista 50% (0,50x740000, 1,5 h/as)
- 55-64-vuotiaista 25% (0,25x650000, 1,5 h/as)

240 000

110 000

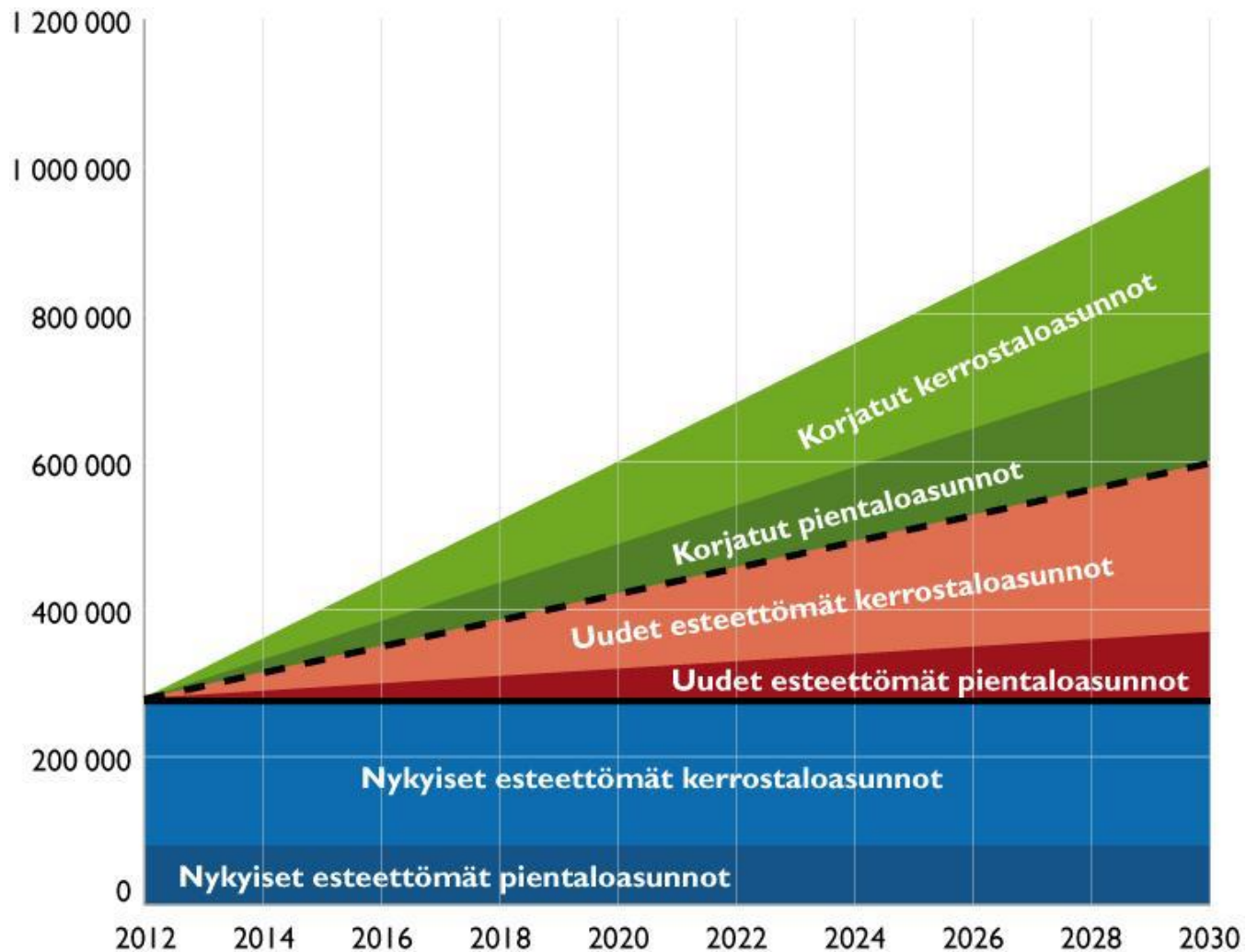
Yhteensä

350 000

Arvio esteettömien asuntojen kysynnästä v. 2030:

1 370 000

Miljoona esteetöntä asuntoa 2030

Ikääntyneiden asumistoiveet ja asuinympäristö

- **Hyvä asuinpaikka** (Kuluttajatutkimuskeskus, 2008):
 - terveydentila vaikuttaa suuresti toivottuun asumismuotoon eläkeiässä
 - yksi asumismuoto hyvin sopiva kaikenkuntoisille eläkeläisille: **hissillisen kerrostalon asunto lasitetulla tilavalla parvekkeella!**
 - asunnossa ei saa olla portaita hankaloittamassa liikkumista
 - asunnossa pitää olla mahdollista rollaattorin käyttö ja **hissille pitää päästä vaivatta**

Ikääntyneiden asumistoiveet ja asuinympäristö

- **Hyvä asuinympäristö** (Kuluttajatutkimuskeskus, 2008):
 - melko tiiviisti rakennettu, hyvin ylläpidetty ja omatoimisuuteen kannustava
 - yhdyskuntarakenteen hajoaminen ja palveluiden ja asumisen eriytyminen kauas toisistaan eri alueille on hyvin epätoivottavaa
 - vaikeuttaa itsenäistä selviytymistä arkisissa asioissa
 - heikentää sosiaalisten suhteiden ylläpitoa
 - vähentää terveyttä edistävää hyötyliikuntaa elinympäristössä

Hissi-rakentamisen edistäminen ohjelmassa

- Esteettömyyden tavoite tarkoittaa erityisesti **hissien rakentamisen tukemista**:
 - tarvitsemme hissittömiin taloihin vuosittain 500 uutta hissiä
 - helposti saavutettavat esteettömät asunnot palvelevat myös muita käyttäjäryhmiä (esim. perheet, joissa pieniä lapsia tai vammaisia perheenjäseniä)

Kuva: YM:n Kuvapankki

Hissi-Esteetön Suomi 2017 -hanke

- Tilastokeskus: vuonna 2012 hissittömissä kolme- tai ylikolmekerroksisissa kerrostaloissa asui yhteensä 570 000 henkilöä, joista noin viidennes (101 000 henkilöä) oli 65 vuotta täyttäneitä.
- Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelma vuosille 2013-2017: **Edistetään hissien rakentamista olemassa olevaan asuntokantaan:**
 - ***Valtakunnallinen hissihanke, jonka tavoitteena on hissirakentamisen lisääminen vähintään 500 jälkiasennushissiin vuodessa.***
 - *Arvioidaan hissiavustuksen ehtoja ja lisätään avustuksen rahoitusta tavoitteita vastaavaksi.*
 - *Vastuutahot: **ARA, YM**, kunnat, Kiinteistöliitto*
- Hissiavustuksen taso v. 2015: tämän hetkisen tiedon mukaan noin 18 milj. euroa (hallituksen kehysriihi 03/14) -> tilanne varmistuu myöhemmin syksyllä hallituksen budjettiriihen ja valtion talousarvioesityksen eduskuntakäsittelyn jlk

Palveluasuminen ja palvelut

- Vaikeasti muistisairaille tarvitaan vuosittain 1500-2000 palveluasuntoa vuoteen 2030 mennessä.
- Tarvitaan myös ikääntyneiden kotona asumista tukevaa teknologiaa ja palveluja.

Ikääntyneiden asumistarpeita on ennakoitava paremmin!

- Myös kuntien kokonaisvaltaista suunnittelua ja toimia ikääntyneiden asumisen kehittämiseksi tehostettava
- **Ikäkotikuntoon! –viestintäkampanja** osana Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelmaa

➤ Toteutus 09/14 - 02/15

Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelma 2013-2017

- http://www.ym.fi/fi-FI/Asuminen/Ohjelmat_ja_strategiat/Ikaantyneiden_asumisen_kehittamisohjelma

Raija Hynynen

Asuntoneuvos, PhD

Ympäristöministeriö

Rakennetun ympäristön osasto

Asumisen ryhmä

p. 050 521 7498

etunimi.sukunimi@ymparisto.fi

Sari Hosionaho

Ohjelmapäällikkö, FT

Ympäristöministeriö

Rakennetun ympäristön osasto,

Asumisen ryhmä

p. 029 52 50353

etunimi.sukunimi@ymparisto.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Hyvää kesää!

Kuva: YM:n Kuvapankki